

Samisk i barnehagen

Alle barnehager skal synliggjøre samisk kultur og bidra til at barn kan utvikle respekt og fellesskapsfølelse for det samiske mangfoldet.

ARTIKKEL | SIST ENDRET: 06.05.2022

Rammeplanen har tydelige krav til hvordan barnehager skal ivareta samisk kultur og tradisjon. Samene er et urfolk og Norge har en særlig forpliktelse til å ivareta samiske barns og foreldres interesser.

På denne siden har vi samlet støtte- og veiledningsressurser for deg som jobber med samisk innhold og oppgaver i barnehagen.

Samiske barnehager og barnehager med samiske avdelinger

Samiske barnehager og barnehager med samiske avdelinger skal fremme barnas samiskspråklige kompetanse, styrke barnas samiske identitet og videreføre samiske verdier, samisk kultur og tradisjonskunnskap. Barnehagetilbudet skal være en integrert del av det samiske samfunnet. Samiske barnehager skal ta i bruk tradisjonelle lærings- og arbeidsmetoder, på barnas premisser i vår tid. ([Rammeplan for barnehagen, Samiske barnehager](#))

Barn i samiske barnehager eller samiske avdelinger i norske

barnehager skal få mulighet til å bidra og medvirke på sitt eget språk. Ulike meninger og perspektiver skal få komme til uttrykk og være utgangspunkt for utviklingen av barnehagen som demokratisk fellesskap. (Rammeplan for barnehagen, Demokrati)

Samiske barnehager og barnehager med samiske avdelinger skal fremme barnas samiskspråklige kompetanse, styrke barnas samiske identitet og videreføre samiske verdier, samisk kultur og tradisjonskunnskap. (Rammeplan for barnehagen, Barnehagen skal fremme kommunikasjon og språk og Rammeplan for barnehagen, Samiske barnehager)

Andre barnehager med samiske barn

Samiske barn i barnehage skal få støtte til å bevare og utvikle sitt språk, sin kunnskap og sin kultur uavhengig av hvor i landet de bor. Herunder at personalet har kjennskap til, og legger vekt på, at også den samiske kulturen skal være en del av barnehagens innhold. Videre skal det legges til rette for at barna også kan få møte samisk språk. (Rammeplan for barnehagen, Andre barnehager med samiske barn)

Alle barnehager

Barnehagen skal synliggjøre samisk kultur og bidra til at barna kan

utvikle respekt og fellesskapsfølelse for det samiske mangfoldet.
(Rammeplan for barnehagen, Mangfold og gjensidig respekt)

Barnehagen skal legge grunnlag for barnas evne til å tenke kritisk, handle etisk og vise solidaritet. Barna skal gjøre erfaringer med å gi omsorg og ta vare på omgivelsene og naturen. For samiske barn betyr dette å leve i samklang med, nyttiggjøre seg av og høste av naturen. (Rammeplan for barnehagen, Bærekraftig utvikling)

Gjennom arbeid med nærmiljø og samfunn skal barnehagen bidra til at barna blir kjent med at samene er Norges urfolk, og får kjennskap til samisk kultur. Personalet skal gjøre barna kjent med samisk kultur og levesett og knytte det samiske perspektivet til merkedager og hverdagsliv, kunst og kultur og mattradisjoner. (Rammeplan for barnehagen, Nærmiljø og samfunn)

Samiske språk i barnehagen

I Norge har myndighetene ansvar for å legge til rette for at samene kan verne om og videreutvikle samisk språk, kultur og samfunnsliv.

Samiske praksisfortellinger

Praksisfortellingene er laget for å støtte barnehagene i arbeidet med innholdet i rammeplan for barnehagen. Fortellingene har refleksjonsspørsmål personalet kan bruke for videre diskusjon.

Praksisfortellinger - samisk

Nordsamisk er det største samiske språket, både her i landet og på verdensbasis. Sammen med lulesamisk og sørsamisk utgjør disse tre de offisielle samiske språkene. Alle de samiske språkene er på Unescos "røde liste" over truede språk.

Mange samiske barn er flerspråklige. Noen barn har samisk som sitt sterkeste språk, mens andre har norsk som sitt sterkeste språk. Dette vil påvirke barnas språkutvikling. I tillegg er det mange samiske barn som ikke kan noen av de samiske språkene. Alle samiske barn har derfor behov for gode tilbud som er med på å styrke deres samiske språkutvikling.

- Barns samiske språk i barnehager og SFO (Nasjonalt senter for samisk i opplæringa)

Samisk kultur i barnehagen

I noen barnehager kan det være mange samiske barn, mens det i andre barnehager er færre eller ingen. Uansett om det er samiske barn eller ikke i deres barnehage, skal barnehagen synliggjøre samisk kultur. Personalet skal gjøre barna kjent med samisk kultur og levesett og knytte det samiske perspektivet til merkedager og hverdagsliv, kunst og kultur og mattradisjoner.

Samenes nasjonaldag feires 6. februar, og er en god anledning til å la alle barn i barnehagen møte samisk kultur. Sametinget har nyttige ressurser som gir informasjon om dagen og forslag til aktiviteter.

For at barnehagen skal bidra til at barn møter samisk kultur, bør for eksempel samiske språk, mattradisjoner, leker, naturbruk, musikk, dans, kunst og duodji/duodje/duedtie (håndverkstradisjoner) inngå som en del av innhold og aktiviteter gjennom året, og ikke bare 6. februar.

Om samene i Norge

Samene er et urfolk som lever i Norge, Finland, Sverige og Russland. De tradisjonelle samiske bosettingsområdene kalles for Sápmi (nordsamisk), Sábme (lulesamisk), Saepmie (sørsamisk).

I dag bor det samer over hele landet. Mange av disse bor i samiske distrikt som omfatter blant annet forvaltningsområdet for samisk språk, som kommunene

- Guovdageaidnu /Kautokeino
- Kárášjohka/Karasjok
- Deatnu/Tana
- Unjárga/Nesseby
- Porsáŋgu/Porsanger,
- Gáivuotna/Kåfjord
- Loabák /Lavangen
- Dielddanuorri/Tjeldsund
- Hábmmer/Hamarøy
- Aarborte/Hattfjelldal
- Snåase/Snåsa
- Raarvihke/Røyrvik
- Røros

Norge har anerkjent samene som urfolk gjennom ulike bestemmelser, blant annet sameloven, grunnloven §108 og ratifiseringen av ILO-konvensjonen nr. 169 om urfolk og stammefolk i selvstendige stater. FNs barnekonvensjon gir samiske barn rettigheter til eget språk og kultur, og konvensjonen er inkorporert i menneskerettighetsloven. Barnekonvensjonens bestemmelser har forrang fremfor annen norsk lov.

- Sametingets tilskuddsordninger for barnehage
- Videreutdanning for barnehagelærere: Samisk språk, kultur og tradisjoner i alle barnehager

Nyttige ressurser

- Samiske digitale læringsressurser (Sametinget)
- Samisk spesialpedagogisk tjeneste (SEAD)
- Samisk læremiddelportal (Ovttas)
- Nasjonalt senter for samisk i opplæringen

- Nasjonalt senter for kunst og kultur i opplæringen
- Gaavnoes – sørsamisk digitalt
- Temaside om samepolitikk (Kommunal- og distriktsdepartementet)
- Temaside om urfolk og minoriteter (Kommunal- og distriktsdepartementet)
- Samiske språksentre
- Urfolk og nasjonale minoriteter (Dembra)
- «Hjertespråket», offentlig utredning om samiske språk (2016)